

วัตถุประสงค์: นวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยโดยใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นตำบลนครไทย

กลุ่มงานบริการปฐมภูมิและองค์กรรวม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทยจังหวัดพิษณุโลก

เจ้าของผลงาน พร้อมชื่อหน่วยงาน

นางกัญญาณัฐ ทับแปลง

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

ชื่อผู้ร่วมผลงาน

นางศศิธรเป็รอด

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

นางสาวจินตนา แหลมพิมาย

นักวิชาการสาธารณสุข

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน

นางกัญญาณัฐ ทับแปลง

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

ความสำคัญและที่มา

กลุ่มงานบริการปฐมภูมิและองค์กรรวม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย ได้มีในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน พบว่าในชุมชนหมู่ที่ 6 บ้านหัวร้องตำบลนครไทย จากการสำรวจด้านปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ พบว่ามีผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง 134 คน โรคเบาหวาน จำนวน 43 คน จำนวนผู้สูงอายุ 152 คน มีผู้สูงอายุติดบ้าน 5 คน ติดเตียง 2 คน และจากการสำรวจปัญหาและพฤติกรรมด้านสุขภาพ 122 ครอบครัว พบว่าประชาชนไม่มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 3 ครั้งต่อ สัปดาห์ 111 หลังคาเรือน เหตุผลที่ไม่ออกกำลังกาย ไม่มีพื้นที่ออกกำลังกาย 63 หลังคาเรือน ไม่มีเวลา 87 หลังคาเรือน ไม่มีอุปกรณ์ 9 หลังคาเรือน ไม่มีแกนนำ 10 หลังคาเรือน ด้านการบริโภค ชอบบริโภครสหวาน 46 หลังคาเรือน รสมัน 25 หลังคาเรือน รสเค็ม 19 หลังคาเรือน รสจืด 32 หลังคาเรือน ด้านสุขภาพจิตพบว่า มีปัญหาความเครียด 51 หลังคาเรือน เครียดมีอาการนอนไม่หลับ 36 หลังคาเรือน วิตกกังวล 14 หลังคาเรือน มีคนดื่มเหล้า 63 คน มีคนที่สูบบุหรี่ 5 คน มีคนที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดติด 5 คน รวมปัจจัยเสี่ยงจำนวน 79 หลังคาเรือนและคนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าในด้านการมีส่วนร่วมและบทบาทต่อชุมชนมีความร่วมมือน้อย พบปัญหาเด็กและเยาวชนเข้าร้านเกมส์ และวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังสูญหาย ถ้าหากไม่มีการสืบทอด เช่น การแหงหยวกประดับแลแห่นาค (ประเพณีการบวชนาคนครไทย) การเล่นพินเลล นางตั้งนางควาย และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาเหล่านี้ถ้าหากไม่มีการสืบสาน เยาวชนและคนรุ่นใหม่ จะไม่ได้เห็น และรับทราบว่าเป็นประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่นเลย

จากข้อมูลดังกล่าวจึงได้ทำประชาคมและมีมติร่วมกันพร้อมจะดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชน โดยอาศัยแนวคิดการร่วมสร้างชุมชนบ้านหัวร้องให้น่าอยู่ เป็นตัวจุดประกายความร่วมมือของคนในชุมชนให้มาร่วมคิดและร่วมทำโดยนำวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นศูนย์รวมและความภาคภูมิใจของชุมชน มาใช้เป็นนวัตกรรมเครื่องมือในการสร้างสุขภาพ สร้างชุมชนให้มีพฤติกรรมสุขภาพและสามารถเป็นต้นแบบชุมชนเข้มแข็งในตำบลนครไทย ต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมสุขภาพด้าน 3 อ. ใน 3 กลุ่มวัยในกลุ่มเยาวชน กลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุโดยวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 2) เพื่อใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสร้างสุขภาพและอนุรักษ์ถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่

ระยะเวลาการดำเนินงาน ต.ค.59 – ก.ย. 60

วิธีการดำเนินงานพัฒนานวัตกรรม

- 1) รวบรวมปราชญ์วัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อเป็นผู้ถ่ายทอด

- 2) รวมนวางแผนและออกแบบการนำวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการสร้างสุขภาพ ได้แก่ การละเล่นพื้นเลเล นางตั้งนางควาย การร่ำวงเพลงพื้นบ้าน การแหงหยวกประดับแลแห่นาค การทอผ้า และการทำบายศรี กับกลุ่มเป้าหมายได้แก่ เสี่ยงโรคเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนติดเกมส์ กลุ่มแม่บ้าน
- 3) จัดศูนย์ส่งเสริมสุขภาพและแหล่งเรียนรู้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ได้แก่
 - การละเล่นพื้นเลเล นางตั้งนางควาย การร่ำวงเพลงพื้นบ้าน
 - การแหงหยวกประดับแลแห่นาค
 - การทอผ้า และการทำบายศรี
- 4) ดำเนินกิจกรรม ในกลุ่มเป้าหมายได้แก่ กลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนติดเกมส์ เช่น การคัดกรองสุขภาพเบื้องต้น การให้ความรู้ โดยคนต้นแบบในชุมชน
- 5) ดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมการ3 อ. ในผู้กลุ่มเสี่ยงโรคเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ โดยวัฒนธรรมพื้นบ้าน
- 6) ส่งเสริมเด็กและในเยาวชนติดเกมส์ฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 7) ส่งเสริมและจัดเวทีแสดง วัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานต่างๆในชุมชนในทุกโอกาสเพื่อสร้างคุณค่าและกำลังใจ
- 8) ประเมินผลกิจกรรม

เด็กติดเกมส์...ผู้สืบทอดวัฒนธรรม / สูงอายุติดบ้าน...ผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรม /...การแสดงเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมพื้นเลเล

การประเมินนวัตกรรม : กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา วิธีการประเมินผล หลักเกณฑ์ประเมิน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผล	วิธีการประเมิน	ผล/ตัวชี้วัด
<p>1. เพื่อส่งเสริมสุขภาพด้าน 3 อ.ในกลุ่มในกลุ่มเยาวชน กลุ่มเสียงโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุโดยวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>1.1 จากจำนวน กลุ่มผู้ป่วย/กลุ่มเสียงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>1.2 การประเมินมีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง</p> <p>1.3 การประเมินความเครียด ในผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>1.4 กลุ่มเสียงมีการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1.5 มีจำนวน สมาชิกกลุ่มเป้าหมายที่ลงทะเบียนรวมกิจกรรม รวม115คนสมาชิกมีร่วมกิจกรรมต่อเนื่อง 6ครั้งขึ้นไป จำนวน 54 คน</p> <p>2. มีการจัดกิจกรรมกลุ่มวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในวันเสาร์สัปดาห์ละ1ครั้ง</p> <p>1.6 การประเมินพฤติกรรมดูแลสุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการออกกำลังกายสัปดาห์ละ 3 วัน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.21 เป็นร้อยละ 46.53 - การรับประทานอาหารรสจัด ลดลง จากร้อยละ 76.55 เป็นร้อยละ 47.21 - การประเมินความเครียดอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.43 เป็นร้อยละ 91.24
<p>3. เพื่อ ใช้วัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการสร้างสุขภาพและอนุรักษ์ถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่</p>	<p>3.1 จำนวน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดฝึกปฏิบัติวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>3.2 จากการประเมินปัญหาด้านพฤติกรรมในเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวน เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการถ่ายทอดฝึกปฏิบัติวัฒนธรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 36 คน - ผลประเมินปัญหาด้านพฤติกรรมในเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม(ประเมินสอบถามผู้ปกครอง)ปัญหาการติดเกมส์ลดลง29 คนจาก 36คน คิดเป็น ร้อยละ 77.5 - ความพึงพอใจในผู้ปกครอง ในการนำลูกหลานร่วมกิจกรรม ร้อยละ 100 - เกิดกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์นครไทย ในการทำประโยชน์ ต่อยอดด้านสุขภาพอื่นๆเช่น การสำรวจลูกน้ำยุงลายการปลูกผักปลอดสาร การรณรงค์ทำความสะอาดชุมชน - เกิดศูนย์เรียนรู้เอกลักษณ์วัฒนธรรมชุมชนบ้านหัวร้อง การละเล่นพื้นเลเล นางตั้งนางควาย การร้องเพลงพื้นบ้าน การแทงหยวกประดับแลหน้าค การทอผ้า และการทำบายศรี

ประโยชน์ / การนำไปใช้

บูรณาการในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค อื่น/ ต่อยอดขับเคลื่อนสู่ตำบลต้นแบบด้านการสร้างสุขภาพ

บทเรียนที่ได้รับ และปัจจัยความสำเร็จ

- ๑) ผู้นำแกนนำชุมชน ที่เข้มแข็ง
- ๒) ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน
- ๓) การสร้างคุณค่า การเสริมพลังและในความสำเร็จ ในผู้นำ แกนนำ กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม
- ๔) ศักยภาพของผู้นำ/แกนนำในการหาแหล่งทุน จากส่วนต่างๆ (สสส./กองทุนหมู่บ้าน/กองทุนตำบล)
- ๕) การสนับสนุน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนอื่นๆ เพื่อต่อยอด

การติดต่อทีมงาน ชื่อ – สกุล หมายเลขโทรศัพท์และ อีเมล

กัญญาณัฐ ทับแปลง นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชนครไทย

Tel 055 389060-1 ต่อ 504 อีเมลpckunktcp2560@gmail.com

ลูกคู่	พิน เลเล ๆ พิน เลเล	พิน เลเล ๆ ชะชะพินเลเล
เนื้อร้อง	ปัญหาสุขภาพคนไทย เริ่มต้นเกิดจากที่ไหนๆ ก็เกิดขึ้นจากตัวเรา แล้วอาหารมาเกี่ยวอะไร พี่จะบอกให้น้องรับทราบ แล้วจะให้น้องทำอะไร ให้น้องหมั่นออกกำลังกาย เรื่องอารมณ์ทำให้สดใส วันหนึ่งมีหัวเราะบ้าง สุขภาพนั้นเป็นเรื่องใหญ่ สุขภาพดีนั้นไม่มีขาย อยากได้ก็ต้องทำเอง	เดี๋ยวนี้เป็นเรื่องใหญ่ไปแล้วพี่ เว... ถึงมาเป็นเรื่องใหญ่ละจะน้อง เว เรื่องกินอาหารหวานคาวอย่างไรเล่าเว บอกให้เข้าใจอย่าได้โมเม เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพน้องใจละเว บอกให้เข้าใจอีกครึ่งนะเว กินหวานมันเค็มให้น้อยลงนะเว น้องจงยิ้มไว้มีความสุขนะเว อย่าอยู่อย่างว่างเดียวดายนะเว น้องจงสนใจดูแลนะเว มีเงินมากมายซื้อไม่ได้นะเว จะรอมอเก่งๆก็ช่วยไม่ได้นะเว

ลูกคู่ พิน เลเล ๆ พิน เลเล ๆ
พิน เลเล ชะชะพินเลเล

ผญ. โบตัน แก้วสีทอง ม.6 ต.นครไทย

ผู้แต่ง